

Szkoła Podstawowa nr 6 w Pszczynie

„TRADYCYJNY SAD” jest dorocznym ogólnopolskim konkursem grantowym dla szkół, który ma na celu szerzenie wiedzy o starych odmianach drzew owocowych.

Organizator: BOŚ - Fundacja Banku Ochrony Środowiska

Patronat: Minister Edukacji, Ministerstwo Klimatu i Środowiska

GENEZA, idea przewodnia:

Niegdyś drzewa owocowe były wszechobecnym elementem krajobrazu naszego kraju i stanowiły podstawę zaopatrzenia rodzinnych gospodarstw. Jednak w ostatnich 50 latach wyginęło 80% zasobów starych drzew owocowych. Powstały nowoczesne sady „przemysłowe”, a stare odmiany drzew owocowych i ich udział w krajobrazie zanika.

Dlatego celem akcji jest:

- Działanie na rzecz zachowanie różnorodności biologicznej środowiska oraz ratowanie sadowniczego dziedzictwa naszego kraju
- Propagowanie naturalnych sposobów uprawiania sadów, z zastosowaniem ekologicznych metod ochrony roślin, tak by nie szkodzić środowisku naturalnemu

Definicja Sadów

Definicja:

- ▶ **Grunty o powierzchni nie mniejszej niż 10 arów, zasadzone drzewami lub krzewami owocowymi, na których drzewa lub krzewy rosną w zwartym nasadzeniu oraz powierzchnia szkółek drzew i krzewów owocowych.**
- ▶ **Rolnik uprawiający sad, to sadownik.**
- ▶ **W roku 2015 w Polsce było prawie 157 tys. sadowników i 350 tys. ha sadów, czyli sady pokrywały ok. 1% powierzchni kraju.** <https://www.ogrodinfo.pl/sadownictwo/gus-wie-ile-mamy-sadow/>

Dlaczego przywracanie dawnych odmian jest opłacalne, korzystne i potrzebne?

- ▶ Nowoczesne odmiany owoców nie są ekologiczne. Wymagania rynku spowodowały hodowanie odmian wysoko towarowych, ale za to mało odpornych na choroby. Stosowane są opryski chemią grzybobójczą i owadobójczą (pestycydy), gdyż producenci nie mogą sobie pozwolić na straty - splajtowałiby.
- ▶ Zbierane są owoce, które nie osiągną nawet połowy dojrzałości, gdyż muszą być twarde, by wytrzymać mechaniczny zbiór, sortowanie, transporty do hurtowni i do supermarketów, a tam wytrzymać manipulacje wybrednych klientów. Dlatego choć są duże, są jednak mało smaczne, a kolor zawdzięczają preparatom „dojrzewalniczym”

A my tęsknimy do owoców smacznych, pysznych i soczystych. Dlatego w naszym ogrodzie nie będzie chemii, tylko zabiegi ochrony ekologicznej. Poczekamy aż owoce całkowicie dojrzeją. A z „opadziotków” mamy upieką szarlotki !!

Zalety dawnych sadów

Dawne naturalne sady rozłożystych i wysokich drzew są siedliskiem wielu ptaków i innych zwierząt.

Pielęgnacja starych odmian jest mniej wymagająca i pozbawiona oprysków środkami chemicznymi.

Drzewa te mogą żyć nawet 60 lat. Cieszą domowników lub sadowników wyjątkowo smacznymi, i przede wszystkim rzeczywiście pysznymi owocami, których wartość odżywcza i zdrowotna jest taka, jak napisano w encyklopediach.

Dawne odmiany jabłoni: Antonówki, Papierówki (oliwki żółte), Renety złote i szare, Kosztele, Koksy, Malinówka(oberlandzka)

MINI SAD - DLACZEGO GO TWORZYMY?

- ▶ Chcemy mieć satysfakcję z udziału w doniosłej ekologicznej akcji ratowania tradycyjnych odmian drzew owocowych przed wyginięciem
- ▶ W naszym mini sadzie będą rosnąć dwie jabłonie, dwie śliwy i jedna czereśnia. Jeśli drzewa obrodzą za zgodą nauczyciela będzie można zerwać i zjeść owoce.
- ▶ Wykorzystamy domki dla owadów, które robiliśmy przed rokiem, zrobimy też nowe. Pomożemy owadom, a one będą zapylać nasze drzewka.

Czereśnia – Prunus Avium – „wiśnia ptasia”

Czereśnia, którą wybraliśmy

KASSINA (wczesna). Owoce ma średnie (5-6g). Pierwsze owoce skosztujemy na początku czerwca i zdążymy „objeść” całą czereśnię przed wakacjami.

- ▶ Dobrze czuje się na różnych glebach (pH 5,5-8,5)
- ▶ Potrzebuje drzewa - zapylacza w pobliżu i w naszym ogrodzie tę rolę spełni czereśnia sąsiada szkoty.
- ▶ Potrzebuje okrycia na zimę (nie jest mrozoodporna).

CIEKAWOSTKI

- ▶ Archeolodzy mówią, że ludzie jedli czereśnie już od neolitu (8 – 4 tys lat temu). Pierwsza pisana wiadomość o czereśni jest z roku 300 p. n.e. (grecki filozof Theophrastus),
- ▶ Ojczyzną czereśni jest Kaukaz, jednak jest drzewem raczej nizinnym. Dziko występuje rzadko – w Europie północnej, środkowej i wschodniej,
- ▶ Czereśnie są dla nas dobrym źródłem potasu oraz witaminy C i A.

Śliwa – Prunus Avium – „wiśnia ptasia”

Ciekawostki o Śliwach

- Ojczyznę śliwy jest Kaukaz, Zakaukazie i Azja Mniejsza. Dzikie jej odmiany występują powszechnie w Eurazji (strefa umiarkowana i ciepła) jako dzikie krzewy (tarnina) i niskie drzewka (ałyicza).
- Hodowana jest śliwa domowa - ponad 200 odmian - oraz odmiany ozdobne, np. karłowate. Odmiany owocowe i ozdobne są rozpowszechnione na całym świecie.
- Śliwa, oprócz tego że daje nam pyszne owoce, jest też lecznicza w chorobach sercowo-naczyniowych i osteoporozie, reguluje poziom glukozy, daje składniki preparatów na rany, zawiera antyoksydanty wspierające odporność komórek człowieka.

Śliwy, które wybraliśmy

- **RENKLODA zielona**, kwitnie końcem kwietnia, owocuje od początku września, w sam raz, gdy wrócimy z wakacji do szkoły. **Owoce bardzo słodkie – pod warunkiem, że damy im dobrze dojrzeć.** Miąższ odchodzi od pestki.
- Jest uprawiana w Europie od XVII wieku. Najlepsza gleba – żyzna (pH 6,5-7,5). Odporna na większość chorób
- Mrozoodporna. Zapyłaniu pomaga bliskość śliwy węgierki.

- **WĘGIERKA zwykła**, kwitnie w kwietniu Owoce małe (25-30g), dojrzewają od połowy września, gdy już zjemy renklody, soczyste i słodkie – **pod warunkiem, że damy im dobrze dojrzeć.** Wtedy miąższ dobrze odchodzi od pestki.
- Do Polski trafiła w XVII w. z Węgier, stąd jej nazwa. Gleba – lekko kwaśna (pH 6 - 6,5). Odporna na większość chorób
- Mrozoodporna. Samopylna, pomaga zapylać inne śliwy.

Ciekawostki o Jabłoniach

- ▶ Istnieje 50 gatunków jabłoni, a w Polsce tylko 2: dzika *Malus silvestris* i udomowiona *Malus domestica* (w Polsce 70 odmian, na świecie 10.000). Istnieje wiele odmian ozdobnych („rajskich”) - niesamowicie kwitną.
- ▶ Udokumentowana hodowla w Polsce od XII wieku, na potrzeby jabłecznika. Najstarsze odmiany: Grafsztynek, Kosztela, Reneta szara.
- ▶ Najsmaczniejsze jabłko - Golden Delicious („złote jabłko”), najgorsze jabłko - to na które skusiła się Królowa Śnieżka.
- ▶ Polska na 5 m-cu w świecie w produkcji jabłek (miliony ton): Chiny 35, USA 4,3, Indie 2,9, Turcja 2,7, Polska 2,5 mln t. (dane z roku 2011).

Wybraliśmy późne odmiany Jabłoni

- **GALA**, kwitnie różowo w maju, dojrzewa końcem września. Owocuje obficie, owoce średnie (są słodkie, soczyste, posmak gruszkowy, miąższ delikatnie kruchy).
- Do Polski trafiła z Nowej Zelandii. Popyt i popularność w sadach szybko rośnie. Wybraliśmy tę odmianę ze względu na pyszny smak i zapylanie wzajemne z Golden Delicious.
- Średnio mrozoodporna. Niskie wymagania glebowe (pH ok. 6,5)

- **GOLDEN DELICIOUS „złote jabłko”**, kwitnie w maju, dojrzewa w październiku – da nam pyszne owoce, aż do pierwszych przymrozków. Owoce średnie, za to uznane za jedno z najpyszniejszych jabłek na świecie, słodko-winne, aromatyczne, deserowe – **jeśli poczekamy na pełną dojrzałość.**
- Do Polski trafiła w 1976 r. z USA.
- Glebę przed sadzeniem wymienić na żyzną, początkowo obficie podlewać. Słabo odporna na mróz.

Dlaczego akurat te drzewka wybraliśmy?

Staraliśmy się wybrać drzewka, które:

- ▶ Wzajemnie wspomagają się, jeśli chodzi o zapylanie,
- ▶ Mają różne barwy kwiatów i owoców, co jest ważne w ogrodzie sensorycznym,
- ▶ Ich owoce dojrzeją w miesiącach, w czasie których chodzimy do szkoły:
 - czerwiec - czereśnia Kassina,
 - wrzesień - śliwy, najpierw Renkloda zielona, potem Węgierka,
 - październik - najpierw jabłoni Gala, potem, na deser najbardziej deserowe złote jabłka Golden Delicious.

Będziemy dbali o ekologię i środowisko

Sporządzimy roczny cykl zabiegów ogrodniczych, sprzyjających naturalnemu środowisku, w tym:

- ▶ Nawożenie „ekologiczne” (Florovit, Frukus, kompost),
- ▶ Zakładanie w odpowiednich dniach pułapek lepowych na owady oraz pułapek typu Delta,
- ▶ Założenie na młode sadzonki siatek przeciwgryzoniowych,
- ▶ Wygrabianie resztek i opadłych owoców robaczywych,
- ▶ opryski preparatami „ekologicznymi” np. wyciąg pokrzywy, czosnku, olej rydzowy Empular 940C.

Rola kwiatów miododajnych w naszym projekcie

Rośliny miododajne w naszym ogrodzie będą ważne przede wszystkim dlatego, że nasz ogród będzie nie tylko owocowy i edukacyjny ale również sensoryczny.

Nic tak nie pobudza równocześnie i korzystnie wielu zmysłów, jak „kwietna łąka” (barwy, zapachy).

Jednocześnie będziemy wabić w ten sposób pszczoły do naszych drzewek owocowych.

**To wszystko
MOJEeeee... !**

Eee !!! Bolek, ty
pamiętasz, że zbieramy
dla SP 6 Pszczyna ???